

Poštnina plačana v gotovini.

Leto III.

1925.

Ljubljana.

Štev. 1. - Januar.

NAŠ PROGRAM!

Veliko jih je, ki si pišejo programe. Pravijo, da brez programa ni poti skozi življenje, ni dejanj za učvrstitev življenjskih temeljev. Zato stezajo rokó po peresu zopet in zopet in si pišejo programe.

Sestre, nam ni treba pisati programa, naš program je napisan že davno. Napisan? Z zlatimi črkami v biserni knjigi! Videc božji ga je napisal in sam si ga ni izmislil. Iz svetonočne skrivnosti ga je zajel, iz skrivnosti, ki so jo božji krilatci zapeli nad poljanami Betlehema:

„Slava Bogu na višavah in mir na zemlji ljudem!“

Čujte, naš program, sestre, ni nam treba pisati drugega! Ne iznašle bi lepšega in svetlejšega, če bi zajele svetovno modrost v svojo pamet, če bi močile pero v rožnožarno jutranjo zarjo.

„Slava Bogu na višavah — — —!“

Bog! Vsa naša pota Te iščejo, vsa naša koprnenja hite za Teboj. Samo nezavestno včasih — morebiti! Zakaj nič nismo, če Tebe ni v nas, ničesar ne premoremo, če nisi Ti z nami.

Poznamo Te, vemo, da si velik, da si mogočen, da si Stvarnik, Gospod in Sodnik. Vemo, da si visoko nad nami, da so Ti nebesa bivališče in da je zemlja Tebi podnožek.

Toda vse premalo vemo nekaj drugega: Da moreš in hočeš biti tudi majhen, skromen, ljubezniv, otroški. Da hočeš in želiš biti naš, ki smo otroci — kakor je naš tisti, ki ga ljubimo.

In še bolj premalo vemo to, da so Ti najljubša nebesa, v katerih si postavljaš svetišče: duše in srca naša.

Čudo svete noči nam poje o Tvoji prečudni neznatnosti, Detecu v Betlehemu beremo v očeh to razodetje. Rajski duhovi nam skušajo do-povedati z nadsvetno melodijo — Bog! — je-li v dušah: v moji in mojih sester — vsaj košček božične ubranosti —?

Nашega programa prvi del: Zaživeti ž Njim v duši!

„— — — in mir na zemlji ljudem!“

Vsa naša pota se križajo z njihovimi, povsod se srečavamo ž njimi. Polna jih je zemlja in vemo, da nam ni življenja brez njih, zakaj družabno bitje je človek. Vsak izmed nas je košček celote, je kapljica v morje svetovno. In ime je morju: družba — societas.

O, vemo: Ni življenja človeku na zemlji — brez človeka!

Ali nekaj drugega vemo premalo: Vsak človek je žarek Lepote vsevečne, odsvit popolnosti Njene. Kapljica iz morja neizmernega. In ime je morju: Bog! Pa zato ima vsak pravico, da moli enako kot mi: Oče naš — — —!

In kaj še vemo premalo? Bratje smo si med seboj in duše naše so sestre! In če so sestre, kje je ostalo sesterstvo naše? Pogoltnil ga je nenasitni naš: jaz — — —

O, dajmo družbo temu „jazu“! Naj sklenejo prijateljstvo ž njim: „ti“ in „ona“ in „on“! Iz prijateljstva naj doraste bratstvo in sestrinstvo — kot zraste iz klice drevo!

O, angelci betlehemiški, vi veste, da je le tako mogoča vaša čudežna pesem: „— — — mir na zemlji ljudem!“,

Tu, sestre, programa našega drugi del!

* * *

Náš program! Pisan nam je s pesmijo v večnost, naj ga nam sveta noč vkleše v globino duše, da se razklene in postane — svetonočna!

PRIČAKOVANJE.

TADEJA.

Tako sem pričakovala:

Dvajsetkrat, o ne, še večkrat bo utonil dan v noči, preden bo prišla božična noč. O, pridi že skoraj! Pridi! Kakor mati si. Ko je otroka strah, ko kriči v sanjah, pride k njemu, poboža ga, šepne mu toplo besedo in otrok je umirjen.

Vidiš, taka mati si ti meni, o sveta noč. Umirila me boš, mene otroka, polnega nemira in drhtenja. Že misel nate vzbuja v meni radost. Prav tiho boš prišla, nič ne boš trkala. Morda boš prišla z belim snežcem, morda te bodo pripeljale zvezde. Sedla boš k meni in se bova pogovarjali. Povedala ti bom vse, kar sem doživela od lani, ko si bila zadnjič pri meni — — —

In sem že skoraj dočkala:

Bliže in bliže prihaja sveta noč. Še nekaj ur samo in čudovita, nepojmljiva skrivnost bo odkrita.

Rodilo se bo Dete . . .

Vse čaka in drhti. Drhti od pričakovanja. Mistični mrak v hramu božjem drhti; temni oltar molči in čaka, zvonovi v lini čakajo, da se oglasijo in naznanijo veliko resnico:

„Rodilo se je Dete . . .“ — — —

Končno je prišla:

V cerkvi praznično in slovesno, ljudje praznični in veseli. In če jim zrem v oči, je tudi v njih dušah lepo in čisto. Prežete so od svete noči, od onega miru, ki ga jim je vlila v dušo sveta noč.

Dete v jaslih se smehlja, smehlja . . . Otroci so blizu jaslic, čisto blizu se prerivajo, saj so Detetu najbližji.

Zdi se mi, da sem tudi jaz otrok. Tako blizu sem božjemu Detetu, da čutim v duši, kako sem mu blizu. Pesem je v nji. Ne razumem te pesmi, ne vem, koga opeva, a vem, da se ob ti pesmi dvignem, da sem umirjena, srečna . . .

Saj je prišla sveta noč!

•••••

BOŽIČNA MOLITEV.

ZVONA PRIMČEVA.

Dete presladko, novorojeno,
v luči ljubezni bodi češčeno —
Glej, vdano ti nudim kelih srca,
da Tvoje oko ga v ljubezni spozna,
da sveta ročica ga Tvoja objame
in srčece Tvoje da vase ga vzame. —
Dete najslajše, novorojeno,
v luči molitve bodi češčeno —

•••••

TI BODI LUČKA.

VITA.

Polnoč!

V svetišču božjem vse gori:
svetilke, srca in oči — — —

Raz kor trepeče pesem —
tako je daljno lepa!
Sladak opoj
rosé nocoj
nebesa v duše svetle — — —

Pri jaslicah
ljubečih lučic sto gori — —,
med njimi Detece blesti —,
(Kot žrtve lučke
použivajo se in — medle — — —)
Ah, čudno tajno
nocoj nam srca hrepené —
„Češčeno bodi, Detece,
smem tudi jaz prižgati
Ti belo lučko v čast“?

Ročice svete
je v blagoslov razprlo Dete:

„Ti bodi lučka sama!
Použivaj se, žrtvuj —
s svetlobo svojo
ljubezen mojo
sestricam opzanuj!“

TEBI, O MATI!

SNEŽNIŠKA.

Sedaj, ko se tiho in neslišno bliža sveti večer, se dostikrat spomnim onih svetih večerov, ki sem jih preživela tedaj, ko sem imela še mamico. A sedaj sem sama; nimam več solnca na svoji življenjski poti, v čigar toplih žarkih bi grela svoje samotno srce.

Na prijaznem hribčku se beli izza temnih smerek mala cerkev. Okrog nje je počivališče mrtvih. In na tem božjem vrtu počiva vsa moja ljubezen. „Ako bom zaspala za vedno, me položite v hčerkin grob“; izpolnili smo ti željo, ki si jo izrekla tiho in obzirno, da bi ne razžalostila svojih otrok. Saj si vedela, s kako toplo ljubeznijo smo privezani na Tvoje najboljše materinsko srce.

Bilo je pred dvemi leti. Prišla sem za sveti večer domov.

Kako se je vzradostilo njeno dobrotno oko, ko me je zagledalo, vso polno mladosti, polno življenja. Nasmehnila se mi je tako toplo, tako ljubeče, da sem čutila v svoji duši neskončno radost. Saj materinega božajočega pogleda, ljubečega nasmeha in njene tople roke sem tako zelo pogrešala tam zunaj v svetu.

Lep je bil ta sveti večer, čas mi ga ne zabriše iz spomina.

Pa mamica mi je zbolela. Takoj drugi dan po mojem prihodu je legla na bolniško posteljo.

Čez teden dni pa je ležala moja zlata mama vsa blede in nema na mrtvaški postelji, z onim lepim, boleznim usmevom na mrzlih ustnih.

Le Bog je videl tedaj v mojo dušo, ki je plakala neutešeno za njo, ki je bila moje vse.

„In ko boš počivala pod temno rušo, med cvetjem in zelenjem, bom molila vroče in goreče zate, mamica“; tako sem napisala v šolski nalogi tedaj, ko mi je bilo štirinajst let, ko nisem še slutila, kaj se pravi, izgubiti dobro mater . . .

Vsa neskončna hvaležnost in brezmejna ljubezen do Tebe, moja zlata mama, naj bo izražena v tihih molitvah in nežnih cvetovih, darovanih Tebi, o mati!

oooo(●)oooo

POGLAVJE O POBOŽNOSTI.

IZ BISERNE KNJIGE SLOVENSKE DEKLET.

ajlepši biser v vencu dekleških čednosti je **prava pobožnost**.

Kdaj pa je pobožnost prava?

Prava je pobožnost, če je **odkritosrčna**. Pobožnost je tista vez, ki veže dušo z Bogom; z Bogom pa se ne moreš zvezati drugače kakor po **ljubezni**. Ljubezni pa ni, če ni odkritosti.

Bog kliče dušo k sebi tiho, toda vztrajno in z vso močjo svoje neskončno velike ljubezni. Temu klicu se mora duša odzvati s tem, da se Bogu izroči popolnoma, vsa in brez vsakega pridržka ter za zmeraj. Kadar te prešine ljubezen do Njega tako, da je tvoja duša stalno in v vsakem položaju življenja k Njemu usmerjena, si prav, iz srca in dostojno velike duše pobožna.

Pobožnost zahteva velike duše, zakaj le taka duša more Boga dostojno ljubiti. Z Bogom ne moreš biti malenkostna, ako hočeš ž njim resnično združena biti; **vs**a moraš biti Njegova ali nič. Karkoli ti On namenil, naj te obišče v veselju ali v žalosti, naj te ljubi ali ti da okusiti trpljenje, naj se na videz celó oddalji od tebe, da se zdiš popolnoma zapuščena — ne smeš nehati ljubiti ga. Kajti vedeti moraš, da te Bog v resnici bolj ljubi, nego moreš ti sama sebe lju-

biti, in da je zato vse prav in dobro, kar s teboj stori. On vedno misli náte, kako bi te izčistil, tvojo dušo izlepšal, jo povzdignil k Sebi. Zato te kuje, če treba, v ognju trpljenja, izkušenj, bridkosti, dokler iz sirove rude ne postaneš čisto zlato. Ti pa bodi velikodušna, pogumna in zvesta ter Ga hvali tudi v svojih najstrašnejših urah. Vedi, da se Bog s teboj joče, kadar si žalostna, kakor se veseli s teboj, če si vesela. Resnično pobožna duša je kakor globoko morjé, ki se ne prekolje do dna, četudi bučijo najhujši valovi. Trpljenje te žalosti, ali te ne odtrga od Boga, če ga ljubiš z veliko dušo, ampak te še bolj ž Njim zveže.

Pobožnost te ne veže samo na Boga, ampak na vse ljudi in na vsa ustvarjena bitja sploh. Posvetna ljubezen človeško dušo zoži, ljubezen do Boga pa jo razširi. Posvetna ljubezen je ljubosumna, pobožna duša pa z Bogom in v Bogu ljubi vse in želi, da bi vsi ljubili Boga in da bi se medseboj ljubili. Zato ni pobožnost, če kdo Boga ljubi sam zase, druge pa od te ljubezni izključuje s tem, da se ima za vzvišenega nad njimi, jih obsoja, morebiti celo zaničuje, in se s svojo dozdevno pobožnostjo sam pred seboj in pred ljudmi ponaša. Resnično pobožna duša je skromna, čuti vsekdar svojo ničnost pred Bogom in ima vsakega drugega za boljšega od sebe. Predvsem pa ljubi one, ki so ljubezni najbolj potrebni, nesrečneže, siromake, trpeče in grešnike. Pobožnost ima samo enega sovražnika: greh — in sicer najprej v lastni duši. Premagaj greh v sebi: to je najboljša pot, da se premaga greh v svetu. Greh v sebi premagaš s samozatajevanjem, greh v drugih z ljubeznijo do njihove neumrjoče duše in do vsega, kar je na njej še lepega in dobrega, pa z usmiljenjem do njihove nesreče. Tvoja ljubezen in tvoje usmiljenje do njih pa ne sme izvirati iz čuvstva lastne vzvišenosti: to ni ljubezen, ampak prevara.

(Konec prihodnjič.)

oooOooo

BOŽIČNO VESELJE V ROŽNEM DOMU.

MALKA MARINKO.

Pokojno sniva vasica ob gričku. Ogrinja jo grič z vedno zelenim plaščem kot bi jo hotel čuvati vseh zlih obiskovavcev. Tiho je danes — oј tako tiho v tem kotičku. Snežinke naletavajo z neslišnim drgetanjem. Zamrli so že davno cvetovi na ličnih oknih Rožnega doma. Lesketajoče zvzdice poskakujejo po svetlih linicah ter nagajivo potrkavajo na ledeno steklo.

Božični dih je zavel nad ljubkim selom, se dotaknil slednjega krova — povsod sipajoč neizmerno sladkost — božično ubranost v srca.

Božični prazniki — kako težko vas pričakuje Rožni dom! Razposajena deca govore naprej in naprej o zlatih jasliah, o ljubkih pastirčkih, o svetlih lučkah. Še v spanju se jim nabirajo ustnice v sladek nasmeh — o, saj bo Jezušček v jasliah ves svetel, neskončno lep. Tako jim je pripovedovala mamica že ves adventni čas.

In že so tu zadnji dnevi prelepih praznikov. Polko posla je v Rožnem domu. Vse križem razgovarjanje, ugibanje, pripravljanje. Vsi mislijo na to, kako napraviti božične praznike lepše, prisrčnejše, veselejše, bolj praznične.

Starši le bolj poslušajo — privoščijo mladini veselje — štejejo denarje za to in ono napravo, ki naj povzdigne lepoto umetniških izdelkov otrok. Pa so srečni pri tem, saj vedo, da delajo otroci vse zato, da bodo kar najprimerneje sprejeli novorojenega Jezuščka v dragi dom.

Jaslice, te morajo biti najlepše. Kako dolgočasno je v hiši, kjer nimajo vsaj malih jaslí s svetlo lučko poleg! Manjka ji onega, kar je duša tem dnevom, kar nam nudi toliko tihe radosti, prisrečnih občutkov. Tudi božično

drevesce je lepo, toda nikakor ne sme nadomeščati ljubkih jasic. Vse kaj drugega doživljaš, ako stojiš ob podobi svete družinice ter premišljuješ skrivnostne dogodke v Betlehemu, kakor pa če gledaš bogato ozaljšano smeričo. Drevesce ti navadno dela le hude skomine. Prav malo jih je, ki bi ob pogledu nanj mislili na višji pomen njegov.

Zato jaslice v hišo, ali pa oboje! Prav čedno je, ako postavimo hlevček s pastirčki kar pod smrečico. Tako so naredili lani za spremembo v Rožnem domu. Po nekaterih hišah napravijo jaslice prav visoko, nekje v kotu pod stropom. Ne razločiš nobene postave, le sveti se močno — in ker je ravno Božič, uganeš, jaslice so! To je zelo nespametno! Saj delamo jaslice zato, da jih ogledujemo, premišljujemo sve. e dogodke, molimo in pojemo ob njih. V Rožnem domu so jih napravili na majhni, nalašč zato postavljeni mizici.

O Božiču mora biti dom ves čist in snažen. To je naša naloga, dekleta! Vse prostore je treba pregledati. Povsod mora biti lično in v najlepšem redu. V zaprašene, zamazane prostore pač ne bomo vabili kraljevega Deteta. Družinska sobica naj izgleda te dni kot malo domače svetišče, kot ljubi, gorki kotiček, ki nas bo oklepal v lepih praznikih. nam nudi veselja in sreče.

Sestavite za sveti večer spored, kako ga hočete preživeti. Naučite male šolarčke božičnih deklamacij, svetonocnih pesenc. Pripravite primerno povest za ta večer, naberite duhovitih ugank, poiščite zabavno ročno igro! (N. pr. knjiga „Mesija“, I. del, izdala Družba sv. Mohorja je zelo primerno branje za božične dni.

Lepa navada je tudi da se na sveti večer kadi in kropi po hišnih prostorih. Ta običaj je jako pomemben. Vabimo novorojeno božje Dete, da obišče s svojim blagoslovom ves dom. Zato se le zvesto držimo te navade!

Bog varuj božični dan vasovati, se potikati po hišah, po društvenih domovih! Ti naj bodo vsaj na sveti večer zaprti — naj ne izvablajo družin iz domačih hiš! Božič je družinski praznik. Praznuje naj se doma ob lepih jasicah, ob zlatem božičnem drevescu. Tujci, potniki hite te dni pod domači krov, ker le v rodni koči, med domačimi ljudmi se more popolno praznovati božično veselje — — —

In zapeli bodo svetonocni zvonovi in naznanjali prihod svetega večera. Tiha radost se bo naselila v naše hiše, sto in sto src bo zarajalo v veselju: hitela hodo v objem božjega Deteta, ki bo stopalo po belih stezicah v naše domove in prinašalo božično veselje v vsak — rožni dom. —

Pozni cvetki.

Štefka Kacova.

V vrtu mojem še edina
izpod snežne zreš odeje,
cvetka drobna . . .
Okrog tebe
mrzla zimska burja veje.

Kaj se bo s teboj zgodilo,
cvetka mala?
Boš li burji kljubovala
in osta'a?
Te li zima bo nemila umorila?

Nič se mi ne boj, sestrice,
cvetka zala!
Z mano pojdeš:
V izbi moji ni viharjev,
tam boš z mano kraljevala!

NJENA MOČ.

ČRTICA. — ŠKENDER.

I.

Razpadajoča, a še vedno čedna hišica sredi zelene jase med gozdnimi gorami. — Za hišico potoček z večjo mlako. — Pesem mlinskih koles in šušljanje brez krog jase, nad jaso pa sinje nebo s svojim božjim mirom. — To je bil „Samotni mlin“.

Stal je sredi jase, sam in star, kakor človek, ki nosi stoletja na rami. Vselej me je pozdravil s prastaro pesmijo o žitu, o moki, o kruhu — — —

Drag mi je spomin na tega samotarca. Ž njim mi vstaja v duši ljuba podoba: Valčka, z zarjo v licih, z lepim kozarcem v roki in z veliko solzo v očeh ...

Na klopi pred hišico je sedela.

„Deklica, prav lepo prosim za korček vode. Žejen sem, da bi ves tvoj potoček popil. — Vem, da bi bila huda, zato prosim samo za korček.“ —

„Tisto pa že, gospod!“ je zvenelo kakor zvonček iz veže. — Nisem še prav trenil in je odhitela v hišo.

Vrnila se je s svetlim kozarcem. Čutil sem toplo roko, ko mi ga je podala, videl sem lahno rdenje na licih kakor rdenje zarje in sem pozabil na žejo:

„Kako je vendar ta kozarček lep in ta okrasek!“

— Na štiriperesni deteljici je blestelo v zlatu: „Tebi!“

Zarja v njenih licih je izžarela v živo zadrego in v ogorčeno vprašanje. — Razbral sem to vprašanje v obrazu:

„Kaj tebi mar? Kje je sedaj tvoja žeja za ves moj potoček?“ —

Tiho sem se sklonil k virčku in sem zajel. —

„Mrzla je tvoja voda kakor prosinčev led. Hvala za kozarec!“

Tedaj sem zapazil solzo v njenem očesu, veliko in svetlo; ni si upala v dan.

„Pa z Bogom!“ Vzela je kozarček in je šla. —

To je bilo moje prvo srečanje z Valčko. —

V drugo sem jo videl koncem počitnic.

Stanovanje sem imel pri župniku. Divja trta se je spenjala po zidu prav do mojega okra, tako, da je bilo pokrito čezinčez. Pri tem oknu sem pasel radovednost na župnikovih gostih. Niso me opazili, tudi župnik me ni nikoli videl, drugače bi me bil posvaril z očetovsko skrbljivostjo: Dečko, radovednost ne pristoji značaju. — Ni me posvaril, torej me ni videl. —

Na Šmaren popoldne je prišla Valčka v župnikov dvorec. Vsa bleda in prepadena. Dolgo je bila pri župniku. Da bi ne prišlo do srečanja, sem se umaknil na sprehod. —

Zvočer sem našel na svoji mizi pismo. Náme ni bilo naslovljeno, zato sem se čudil — — —

„Draga Valčka!“

Z bridkostjo v srcu sem se odločil — — — „To ni zame, sem si rekel, in jo mahnem k župniku. Čakal me je.

„Si prebral pismo?“

„Ne, gospod župnik!“

„Ber! Žalosten slučaj. Valčka je mlinarica v „Samotnem mlinu“. Oče ima večjega v Revljah. Čez poletje pošlje Valčko v samotni mlin — toliko da ne pozabijo nanj, sicer pa nimajo nič od njega. Vode ni veliko. — Sirotica Valčka! Smili se mi: Štefana je imela rada. Štefan ji pa popihne v lemenat! Pameten dečko drugače! Ta pa ni pametna: zakon ji je obljubil. Prl meni je bila prej-le in me je prosila, naj kaj ukrenem. Kaj naj ukrenem? „Kar je, je“, sem dejal; „če ima

poklic, bo ostal in vdati se boš morala; če ga nima, bo prišel póte, ne boj se! Koj vaju bom oklical. Ne jokaj, Valčka, in čakaj!“ —

„Gopod župnik, če ji je obljubil, kdo ji more vzeti Štefana? Živ krst ne — razen Boga morda“.

Zamahnil je z roko in skomiznil z rameni:

„Bog ga je vzel: obljubo je bil napravil. Beri pismo in boš zvedel. Sicer je pa njegova krivda. Neumna mladež! Kaj si obetajo neumnosti! Tjavendan blekne in ne pomisli, kaj si vse ž eno samo besedo nakoplje. Bog se usmili! Kaj jim ne pravim stokrat in stokrat na leto — kaj stokrat, tisočkrat sem jim že povedal: „Beseda izgovorjena ne vrne se nobena: Ne moreš več popraviti, kar izrečeš. Pravim jim: Ne sklepajte brez staršev! — Mar slušajo? — Zdaj ima pa jok in žalost.“

Dečko, to ti povem; slušaj mene, ki sem izkusil svet in življenje: Po svoji glavi nikoli ne računaj, če nočeš, da bo svota — ničla! — Pismo preberi. Tebi ga dam, da te bo izučilo: Oče tvoj mi je pravil, da si tudi na to plat — — — Ne bom te silil v lemenat; povem pa: pameten bodi in pomisli! Abiturijent si in slame tudi meda nimaš v glavi. Svet je zloben in poln rogatcev. — Ne rečem, da bi moral, toda pomisli!“

Zahvalil sem se za pouk, pa samo iz olike in ne iz hvaležnega pritrdjevanja, in sem razgrnil pismo:

„Draga Valčka!

Z bridkostjo v srcu sem se odločil. O, Valčka ne bodi žalostna! Bog je hotel in je moralo tako priti. Prišlo je nenadno in je zadelo mene, ravno mene, da ne morem več nazaj domov k svoji, svoji Valčki. — Mojca, ne morem ti več dalje prikrivati: odločil sem se za Boga. Ne šteji mi tega v greh: Bog je hotel! — O, ko bi vedela, koliko sem trpel! Koliko sem trpel v misli nate, ki boš, vem za trdno — sedaj tako neizrečeno sama in žalostna. —

Ko bereš te vrstice, bivam jaz že v tihi semeniški celici. — Pusta in prazna je še — kakor je pusta in prazna moja duša.

Kc bi vedela, kako me je poklical Bog! Drugače, vse drugače ko Savla. Vedel je, da sem ves v Tvojem srcu in bi ne mogel iztrgati mojih korenin iz Tebe s prikaznijo — kakor mi jih ni tudi zdaj s tem čudovito žalostnim dogodkom tam na bojni poljani.

Potrgal pa je veliko teh koreninic, zato sem še vedno žalosten. Vem, da ne bom mogel izbrisati Tvoje podobe iz svojega srca. —

Dokler bom pa Tebe nosil v srcu, ne bom ljubil Boga. —

Skušal bom izbrisati sled najinih korakov, ki sva jih hodila po tej ubogi zemlji, izbrisati z mislijo na Boga in Njegov klic. —

Ne morem biti Tvoj, Valčka, ker sem se zaobljubil Njemu. Ne šteji mi tega v greh in čuj:

— Vsak večer trka na okno moje duše krvav spomin. V dalji pojo zvonovi, kakor bi jokale izgubljene sirote, ki so zašle Bog ve kam in ne vedo naprej. Bele zvezde na nebu so kakor solze na blazini: izjokala jih je ona, ona s svojo deco. Ubil sem moža, ubil sem očeta. —

Na ruski bojni poljani: Prejel sem povelje: Na ogled v bližnjo vas! Hočeš-nočeš: moraš! Odšel sem nejevoljen: Koliko jih je šlo in se niso vrnili. Noč je zahrbtna, zavratna: Nebroj jih ima na vesti — — —

Na parobku majhnega loga zašusti grmiček. Da nisem bil vojak in še na ogleda poslan, ni trenil bi ne bil. Plašen zajček se me je morda zbal, naj zbeži v božjem imenu! Pa sem pomislil, koliko jih je šlo in se niso vrnili — — — Sam ne vem, kedaj sem bil za prvim deblom; bridko risanico namerim na grm:

„Stoj!“

Nisem še izklical zloga in je zaječal grm: „Némoj, brate — Sveta noč je! Némoj!“

„Kdor si že, hajdi iz grma! Pa brez orožja!“

In iz grma prileze orjaški hrust — Rus v razcapanem odelu:

„Ujetnik sem, ušel sem vašemu krdelu.“

„Ho, ujetniče! Ne veš, da te moram poslati k Majki božji?“

„Sveta noč je, brate. — S tabo grem.“ —

Štel sem: res, sveta noč je danes v Rusih. Obenem se mi je oglašala vojaška vest: sinko, previdno, oprezno! Tak goljat te pohrusta s puško vred.

„No, da ne boš rekel o meni: pagan je in ena majka naju je rodila, bodi! Do vasi pojdeš z mano!“

Šla sva. Jaz dva koraka za njim, pripravljen na vsak napad. In govorila sva — ne, samo on je govoril . . .

Zaupaj mi pa, sem si mislil. Bog mi odpusti, da sem tako mislil: ta misel je spočela greh. —

Pravil je o sveti noči, o majki svoji in o ženi in deci — kar ti seže v žep — — —

Bože pomagaj! Ne vem, kdaj sem potegnil puško z rame, kdaj sem ustrelil — le to sem videl, da se je valjal v temnikastem snegu — — —

„Dobrota je sirota! Tiček zlobni, kako si me prekanil! — Kakor da se ni ničesar zgodilo, sem se sklonil, da mu odvezam samokres ali nož, ali kar je že bilo — — —

Tedaj je zadnjikrat vztrepetal orjaško telo: „Dobruška mo-ja!“ — je grgralo, grgralo . . .

Spreletelo me je. Potegnem mu roko iz suknjiča; krčevito se je oklepala samokresa, — ne! o Bog! neznatne slike, fotografije — — —

Obšla me je črna težka slutnja. Pogledam sliko: žena rožnih lic z otroci — na robu neroden podpis: Tvoja žalostna Dobruška te vedno čaka — — —

To je ona: njegova žena z deco! —

To je ona! Lepi, žalostni Dobruški si umoril moža! O Kajn vseh Kajnov! je bučalo v lesovju, je bučalo v meni — — —

Dolgo, dolgo je od tega, a še vedno mi ječe na uho glasovi, kakor da joka neboljena deca za očetom — žalostna Dobruška morda še danes čaka moža.

Glej, Valčka, tako je Bog poklical mene. Napravil sem še isti dan zaobljubo, da bom zadostil za veliko pregreho in bom stopil v vrsto služabnikov božjih. Žrtev moja je toliko večja, ker vem, da me Ti ljubiš in čakaš —

Pomisli, kako ljubi Dobruška svojega moža in čaka — — —

Bog je hotel, da se odpovem Tvojemu objemu, ker sem njega ugrabil njenemu objemu — — —

Bog je hotel, da se odpovem Tebi, ki si mi bila najdražja, ker sem Dobruški vzel najdražje — — —

O, Valčka, ne jokaj in ne išči me, rotim Te pri živem Bogu!

Nikdar in nikoli ne bom

Tvoj Štefan.“

Nisem mogel skriti ganotja: razlilo se mi je srce v tihe solze — — —

Valčka, lepa deklica! Koliko velikih solz bo šele sedaj v tvojih očesih! Da bi ti ne razjedle zarje v licih! Ta Štefan! Če je dal besedo tebi, je tvoj, to ve tudi Bog in ne more ti ga vzeti. —

„Pa kdo je ta Štefan, gospod župnik? Moral je s prvimi na fronto, kajne?“

„Seve, seve! Zalaznikov je, gozdarjev. Saj pravim, pameten dečko, pa tako nepreviden. No, sam se bo že vživel v novo življenje, dasi prej ni bil zanje. Toda dekle, dekle! Žalostno je, bati se moram zanjo.“

„Pa bi vendar kaj ukrenili! To pa res ne gre! Njej je dal prvo besedo, Bogu drugo, ni je dolžan spolniti!“

Ošnil me je z razočaranim pogledom:

„Ti, ki si ves zoteleban v Cankarja, ne veš, kaj je zapisal ravno on o tej reči: Če daš besedo ljudem, izpolni jo, če moreš, če jo daš Bogu, izpolni jo, če moreš ali ne! Vidiš! Sicer pa pustimo tó! Pismo sem ti dal, da povzameš iz njega dober nauk: na svetu ne moreš dosti skrbeti za dušo. — Ne rečem, da bi moral v lemenat. Toda — — — aetatem habes.* —

Že prvi dan po počitnicah oglasil sem se pri semeniškem vodji. Kako to?

Da mi ne bo v prihodnje zaprt župnikov dvorec,

da bom pripeljal Štefana k Valčki in

da bom lažje skrbel za svojo dušo — — —

(Dalje.)

KATOLIŠKO MLADINSKO GIBANJE V NEMČIJI.**)

P. ROMAN TOMINEC, O. F. M. STUD. PHIL. (MONAKOVO.)

Kdor dandanes opazuje svetovno versko gibanje, mu mora na katoliški strani zlasti dvoje vzbuditi vso pozornost: vseobče hrepenenje katoličanov, ki so res globoki katoliki ali vsaj hočejo taki postati, da bi živeli povsem cerkveno življenje skupnosti, ljubezni, bratstva — nekako tako kot v prvih časih krščanstva. Druga stvar je: moderna, povojna katoliška mladina.

Temeljno vprašanje te mladine, ki je v vojni toliko pretrpela, ni več: je-li Bog? temveč: kakšen je, kako priti do njega, kako se docela potopiti vanj, kje je skrivnostna steza do tajn božje ljubezni? Ne vprašuje več kakor je vpraševala še pred dobrim desetletjem: ali naj molim? temveč: kako naj molim? Kako naj duša šepeta o svojem trpljenju, o svojih zmagah, o svojem ponižanju — k Njemu, ki je oče in brat in vse upanje naše — — —?

V Nemčiji se to gibanje katoliške mladine steka zlasti v dveh mogočnih veletokih katoliških organizacij z imeni: „Quickborn“ in „Neudeutschland“. Poleg obeh glavnih organizacij obstoji seveda še več manjših, ki pa niso tako pomembne kot omenjeni dve.

Na vprašanje: kje so viri tej organizaciji? je težko odgovoriti. Kdo more točno označiti glavni vrec mogočnega veletoka? Iz mnogih virčkov, potokov, neznatnih studenčkov, dobiva vodo in pritoke — en sam mu da ime. Nekako slično je z našim gibanjem.

Tu in tam so se, pred petnajstimi leti nekako, našli mladi ljudje, ki so jih navdajale iste idealne misli in vroče želje — navzgor!

1909. l. se je v manjših mestih Gornje Šlezije, ki meji na Poljsko, združilo po več visokošolcev-abstinentov v krožek in eden teh krožkov si je pridejal ime: „Quickborn — Živi vir“. Polagoma se je krožek širil, stvorili so nove in nove z istim imenom. Med vojno so se stvorila iz krožkov prva okrožja („Gau“)

* Dosti si star.

** Iz: „Ave Maria Koledar“ za l. 1925, Chicago, Amerika.

in prvo leto miru 1919. so si kupili grad Rothenfels ob Majni. (Rothenfels am Main bei Lohr).

V avgustu omenjenega leta se je vršilo na gradu prvo veliko zborovanje in mladi organizaciji so zrastle tla.

1915. l. je bilo 87 krožkov (64 mladeniških, 23 dekliških), Gospodovega l. 1924. pa je priseglo na zastavo že okoli 8000 mladih fantov — po večini študentov — in prav toliko cvetočih globokovernih deklet.

Bistvo.

Predvsem hrepene po enem: mlad biti. Moderna mladina se je za vselej odpovedala starim idealom „pridnega“ učenca, brez izrazitega hrepenenja po višjem, po vzorih, ki ne končajo pri naslovu „ministerialni svetnik“ ali podobnem.

Nova mladina hoče biti res mlada, globoko vesela. Do zvezd hoče in sanja o njih, četudi stoji na zemlji. Njihovo izrazito hotenje bi bilo možno izraziti v stavku: Obleči povsem novega človeka v novem času. Premnogi se pri teh besedah smehljajo. Če tudi. Ta volja ni nič predrznega in ni odveč in e času docela primerna.

In pota te mladine — po zvezdah segajoče?

Predvsem: Odpoved. Sprva je veljala odpoved, kot sem že omenil, opojnim pijačam, prešla je kmalu tudi na kajenje. Z nujno doslednostjo zahteva ta misel tudi odpoved vsaki mehkužnosti v telesnem in še bolj v duhovnem oziru. Odpoved pomeni žrtev, pomeni vzgojo volje. Zaeno je simbol odločnosti in trdnega sklepa: iz svojega mladega življenja izključiti vse, kar utegne človeka ponižati, četudi le za kratek čas.

V kronskem zakladu katoliške cerkve blesti biser, vse premalo poznan in cenjen: ideja „čistega telesa“. Ne pomeni samo zunanje čistosti, tudi ne samo spolne zdžnosti, temveč neko notranjo prostost od vsega, kar utegne telo spraviti iz ravnotežja in harmoničnega ravnovesja. Čisto je telo, ki je zdravo krepko, razvito in po vsem tem lepo; lepo v smislu, da proseva tudi iz morda nepravilnih obraznih potez neka lepota, ki vzbuja v gledavcu nehote simpatijo, ki vzbuja slutnje o globljih dušnih vrednotah, ki se skrivajo v tej živi posodi.

Nadalje: med dušo in telesom vladaj harmonija. Telo ne bodi vladar duše — a tudi suženj ne! Vaza iz alabastra, ki jo čuvamo kot punčico očesa — a vendar ni glavno dragocena vaza, temveč luč, ki v vazi gori in skozi prosojne stene čarobno proseva.

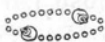
Iz tega temeljnega mišljenja izhaja tudi ideja plesa moderne katoliške mladine, ki ni več ples, temveč ritmično rajanje mladine srednjega veka. Telo naj izraža bogastvo in veselje duše v lepem gibanju telesa, recimo: oduševljena pesem telesa naj se izlije v ritmičnem gibanju — rajanju! Zaeno bodi tak ples šola viteštva za doraščajočega moža, šola najčistejše ljubkosti in časti za doraščajočo ženo. Tu se nauči mladina odgovornosti za vsak pogled, za vsako kretnjo, nauči se skrbeti za svojega bližnjega, za brata in sestro.

Tudi v igri in športu vladaj predvsem duša. Vsaka nasilnost in brutalnost bodi iz športa izključena; in pravtako bahaštvo. Igra in sport bodi pač boj, obvladan s plemenitostjo in vso mogočo fineso.

Nova mladina hoče tudi v obleki pokazati lastno, zrelo sodbo in mišljenje. Preprosta bodi in pripravna, zdrava in smotrena in vendar lepa ter okusna in samorasla.

Vse te — če hočete reči — malenkosti, niso morda „kaprice“, temveč javljanje novega duha, novih življenjskih nazorov.

(Konec)

NEKAJ O UMETNOSTI.

STAREŠINKA.

Umetnost je nem govor človeka človeku.

Navadni zemljani se poslužujemo besed, govorjenih ali pisanih, da izražamo drug drugemu svoje misli. (V sedanjih časih neodkritosti in sebičnosti, pravijo, rabijo mnogi govorico in pismo v baš nasprotni namen — da namreč ž njima svoje misli zakrivajo in potvarjajo.)

Umetnik pa za izraz svoje notranjosti ne rabi istega sredstva kot mi. Misli, ki jo je „doživel“ — to se pravi, tako močno občutil v svoji notranjosti, da je postala del njegovega bitja — tiste misli ne pove z govorico, ki je lastna vsem, ampak jo izrazi čisto po svoje. Dá jo namreč svoji okolici prav tako kot jo vidi sam v svoji notranjosti: dá jo v obliki lika, slike, glasbe, pesnitve . . .

Zakaj umetnik umetnine snuje? Ker želi tudi drugim pokazati, dati razumeti in občutiti, kar občuti sam. Zato umetnost ni odkritje, ni iznajdba, ni učenost, ni fantazija, ni raziskavanje, nego je izraz celega in popolnega človeka. Zato se umetnost tudi zopet obrača — ne morda samo na razum ali samo na čustvo, temveč na celega človeka: gledavca, bravca, poslušavca. Torej podaja umetnost nekaj neizrekljivega; zato se nam zdi čudežna in je mnogokrat ne razumemo popolnoma, pač pa jo občudujemo.

Umetnost je za vse človeštvo, torej za veliko skupnost, ki sestoji iz posameznikov. Toda ali umetnost vsi ljudje enako sprejemajo in uživajo? Nikakor ne! Poglejte v naravo! Vsi solnčni žarki prihajajo od enega in istega solnca, in vendar, kako različno učinkujejo! N. pr. žarek, ki pada v vodo in njegov bratec, ki se zapiči v črn klobuk. In na človeka in njegovo notranjost! Vse drugače vpliva solnce na tvoje pomladno občutje kot na poletno, vse drugače na jesensko kot na zimsko.

Tudi umetnost je odvisna od takih pogojev. Seveda pa tu ne pride v poštev zunanost; ker umetnost izraža notranje doživljanje, se obrača na človekovo notranjost in ondi išče prijaznega sprejema. Umotvor, ki bi laskal le človekovi vnanjosti, čutnosti, bi ne bil umetnina. Nepopoln bi bil tudi, če bi se njegove odličnosti dale raztolmačiti z besedo. Reči celo moramo, da bi bila njegova snov neumetniška, ker bi jo umetnik lahko izrazil po načinu navadnih zemljanov in bi mu ne bilo treba segati po umetniških izrazilih.

Kako umetnost uživaš? Imaš občutje, da umetnika v njegovem umotvoru razumeš in pri tem se ti širita srce in duša. Pri tem pa seveda umetnine ne pregledaš do dna in je ne zajameš popolnoma vase. Kar razumeš tako dobro, da lahko tudi sama narediš, tisto ti ne more vlití onega prijetnega občutja. Istotako ne kaj takega, česar sploh nič ne razumeš. Pravi umetniški užitek je torej v naši notranjosti, v tisti skrivnostni slutnji resničnega, plemenitega, lepega, ki meji že nekako na božanstvene lastnosti. Zato pogosto slišimo, da je bistvo umetnosti podajanje božanstvenega in da prava in resnična umetnost ni otrok časa, nego je dete večnosti. Iz tega sledi, da mora prava umetnina ogrevati, očiščevati, plemeniti, nikakor ne razburjati, razdvajati in mehkužiti.

Tako je naloga vsake umetnosti, da posreduje človeku tisto, kar je lepo, resnično in plemenito. Svoj smoter doseže le tedaj, če izvršuje to nalogo.

Ko umetnost svojo nalogo vrši, spravlja v sklad resničnost in ideal, združuje ju v živo enoto. In to enoto pronicata resničnost in ideal vseskozi, da je vsa lepa in vzvišena. Na njej ni takorekoč nikjer „zunaj“ in nikjer „znotraj“, misel je v umotvoru vtelesena in se v tej telesnosti izraža. Vsa ta telesnost pa ni nič drugega kot edino le izraz umetnikove duše, ki je vso, prav vso vlil v ustvarjeni umotvor.

Zato pogosto slišimo, da ta ali ona umetnina na gledavca (ali poslušavca) živo vpliva. Kaj se to pravi? Umetnik je snov svojega umotvora tako obvladal in tudi snov je umetnika tako obvladala, da ta prevladujoča moč s svojim čudovitim vplivom preide na poslušavce (gledavce.) Ako umetnik te snovi ne obvlada popolnoma, njegova notranjost v umotvoru ne pride do izraza. Ako pa snov ne dobi premoči nad umetnikom, ostane oblika brez življenja. Zato iz umotvora sklepamo, v kakšnem svetu živi umetnik, kako razumeva svet okoli sebe. Seveda nam je tako sklepanje mogoče le takrat, če umotvor res izraža nekaj takega, kar dobi z našo notranjostjo stik. Ako pa izdelek, ki hoče biti umetnina, naši notranjosti nič ne govori in nič ne odmeva o njej, se nam zdi, da gledamo v jamo, ki je temna, brezizrazna in nima nikake moči do naše duševnosti. (Prim. opazka v „Uredniški molčečnosti“ — „Vigred“, II, 11. o „globini temni“!)

O pravi in resnični umetnosti velja tole: Umetnik vdihne svojo idejo v umotvor tako močno in izrazito — vdihne jo z osebno tvorno močjo in resničnim znanjem — da tista ideja gledavca (oziroma bralca ali poslušavca) popolnoma prevzame in zajame. Vidi v umetnini samo poduhovljeno vsebino, zunanjo snov pa popolnoma pozabi. Na ta način preide umetnikovo občutje preko umotvora na občinstvo, ki želi umetnost resnično uživati.

Kdor išče v umetnosti kaj drugega, nima ž njo pravih namenov.

○○○○○○○○

KUHARICA.

ŠALJIV PRIZOR S PETJEM.

Prizorišče: Primerno opremljena kuhinja. Ko se dvigne zastor, prične predigra s klavirjem. Med tem pridejo na oder štiri (ali šest) služkinje. Živahno gestikulirajo in se umaknejo v ozadje. Dejavno, različno oblečene. Raznovrstno zaposlene: ena napravlja „sneg“, druga ima v eni roki steklenico z napisom „Jesih“, v drugi časopis, tretja melje kavo, četrta snazi čevelj in ima na čelu črno liso — i. t. d.

Po končani predigri s klavirjem zapoje enoglasno s spremljevanjem:

1. kitica.

Ob ognjišču skače Rozika
in se jezi
se v jezi solzi — — —

Med petjem kažejo proti vratom, skozi katera ima priti kuharica. Ko odpojo, pridrvi ona vsa razburjena. Prejšnje ji prijazno migajo v pozdrav. Ima belo čepico, bel predpasnik z dvema žepoma, velikansko kuhalnico v roki. Zelo živahna je, roki si dene v bok in začne:

Pa kje naj le kuham,
ko vse je pobito!

Razburjena maha z rokami —

Kozarci in ponve
in lonci in sito!

Kazale: dene na čelo in teka po kuhinji.

In kaj naj le kupim,
ko vse preveč stane:

Naštevna na prste —

Klobase, slanina,
še ribe neslane,
in moka in riž,
prikuha, drobiž,
čebula na špago,
oh, vse tako drago —!

Dene roke v bok in silno srdita poje:

In kje je moj lon!
Naj delam zastonj?

Med Rozikinim petjem delajo ostale deklice vsaka svoje delo, vmes prisluškujejo petju kuharice in spremljajo godbo s primernimi gibi. Deloma oponašajo Roziko, deloma kažejo začudenje, jezo i. t. d.

Ko Rozika odpoje, stopi proti ozadju, žlico vtakne za predpasnik, z rokama se prime za glavo in krepko prikimava besedam, ki jih pojo v sledečem ostale deklice, (ki med petjem lahko pridejo malo bolj v ospredje.)

In lona ne dobi,
zato koj službo zapusti, pusti — — —

(Se komično pačijo.)

2. kitica.

Predigra s klavirjem. Štiri deklice spet pojo enoglasno:

Ob ognjišču skače Rozika
in se jezi,
se v jezi solzi — — —

Rozika stopi zopet v sredo in poje sama s primernim živahnim kretanjem.

Kako je to strašno!
Vse moram storiti,
zdaj tukaj, zdaj tamkaj,
povsod moram biti.
Počitka nikoli,
podnevi, ponoči,
tu brusi, tam ribaj,
tu sekaj, tam moči,
tu peri, tam likaj,
tu pleti, tam flikaj,
krtaci, pomivaj,
tu paraj, tam šivaj!
In kje je moj lon?
Naj gáram zastonj?

Ostale kakor pri 1. kitici:

In lona ne dobi,
zato koj službo zapusti, pusti — — —

3. kitica.

Rozika:

Kako je to čudno,
gospa le lenari,
zdaj tukaj, zdaj tamkaj
kaj stre in pokvari.
A jaz naj popravi,
kar ona polomi.
Za njo naj pospravljam,
tako vsi rekó mi.
Ne morem, ne maram,
nič več vam ne garam!
Vseeno, kam pridem,
še danes odidem.
In kje je moj lon?
Ne bom več zastonj!

(Dvigne žlico kvišku in zdirja skozi vrata.)

Ostale:

In lona ne dobi,
zato koj službo zapusti, pusti — — —

Med petjem plešejo preko odra do vrat in ven. Zadnja je snažilka čevljev. Ko je še sama na odru, ogleduje čevljev in si naredi še na lice eno liso. Potem plane ven.

Zastor.

*) Note posoja proti majhni odškodnini pisarna Podzveze, Ljudski dom.

○○○○○○○○

PREDAVANJE IZ GOSPODINJSTVA V GROBLJAH. HELENA ČERNETOVA.

S posebnim veseljem sem se odzvala vabilu tukajšnjega odbora izobraževal. društva, da predavam nekaj o gospodinjstvu. Zakaj? Ker čutim živo potrebo, da med našim preprostim ljudstvom povem nekatere reči, ki so pri nas na deželi skrajno potrebne; reči, katere naj bi se na kmetih vsaj nekoliko izpremenile.

Kot predmet svojega predavanja sem si izbrala naslov: Red in snaga v naših domovih. Zakaj? Zato, ker ste ravno red in snaga za vzdrževanje in blagostanje družinskega življenja največjega pomena. In zato, ker sta redoljubnost in snaga dve čednosti — prav za ženski svet tako potrebni. Z veseljem sem pozdravila novico, da je med vami tudi lepo število gospodinj; te pozdravljam prav iskreno!

Redoljubnost, red. Kakor hrana za življenje, ravnotako potreben je red za posameznika, za obstoj človeške družbe. Brez redoljubnosti zaman iščemo po svetu zadovoljnosti in družinske sreče. Redoljubnost matere in gospodinje priljubi družini domačo hišo, jo priklepa na dom, vabi in veže na domače ognjišče. V lepo urejenem domu se družina rada zbira, mož in otroci se počutijo srečne; dočim zapušča mož neredno hišo, išče zabave in razvedrila drugod: v gostilni, kavarni, na igrišču. Tudi otroci, odrasli sinovi, ostavljajo take domove in iščejo veselja, zabave druge, često prepovedane — in potem . . .

Iz reda odsvlta vsa duša gospodinje: nje skrb in ljubezen, ki osrečujeta družino in jo z ljubeznijo vezeta na dom.

Poglejmo v hišo, kjer vlada redoljubna gospodinja! Vstop na dvorišče nam takoj izpriča, da je pri hiši doma red; vsaka stvar na svojem mestu, nikjer nobene navlake. Prestopimo večni prag! Vse pometeno, vse pospravljenost, vse vabljivo, nikjer najmanjšega nereda. Sobe okusno urejene, lepo pospravljane, pometene. Dobro ohranjena oprava, lepo postlane postelje, skrbno pregrnjene, vse nam priča, da gospodarica ljubi red.

Tudi v kuhinji vlada najlepši red. Na belih policah se vrsti kuhinjska posoda po velikosti in barvi. Še v omarah, kamor nam skrivoma uide pogled, vlada strog red: od najmanjše skodelice pa do največje skleda in najpreprostejšega kozarca, vse je v redu, vse tako pospravljenost, da zadovolji in razveseli gledavčev oko.

Isti red kakor v veži, sobah, kuhinji, nahajaš tudi v shrambi, kleti, na podstrešju, vsepovsod.

Redoljubnost je čednost, ki ni vsakemu prirojena, a treba si jo je pridobiti; čednost, ki naj bo lastna vsaki izmed nas. Mati naj vceplja v mlado otroško dušo čut za redoljubnost, sama pa mu bodi v tem oziru kar najlepši zgled.

Pomniti je predvsem, da mora imeti vsaka stvar pri hiši svoje določeno mesto, svoj stalni prostor. Od največjega prta, ki je pri hiši, pa do najmanjše igle imej vsaka reč svoje mesto. Koliko časa zapravi neredna gospodinja z nepotrebnim iskanjem! Redna pa takoj ve, kje mora iskati to in ono, zna najti vsako stvar tudi v temi, tudi ob času največjega razburjenja, v sili in zadregi. Koliko prerakanj in bridkih očitanih izostane v takih hišah.

Tudi v predalih, miznicah, na policah redoljubne gospodinje vlada lep red. V omarah je obleka lepo obešena, skraćena, zašita; v policah lepo zlikano in zravnano perilo. Kolikokrat se perilo opere, tolikokrat ga shrani na isti prostor, kjer je bilo prej. Po vsakem pranju gleda zlasti na to, da natrgano in raztrgano perilo ne pride v omaro, dokler ni pazljivo popravljeno, skrbno zašito. Velika zanikernost ženske se kaže v tem, če spravi perilo, ne da bi ga prej pregledala. Tu manjka gumbov pri srajci, tam traku pri predpasniku, ta obleka je razparana po šivu, ona ima luknjo itd. Koliko bridkih in žaljivih besed, koliko očitkov sliši taka neredna gospodinja, ko je treba možu obleči obleko, pa šele teka in išče šivanko, sukanec, gumb, škarje bogvékje, da ustreže nezadovoljnemu, godrnjajočemu in razljutemu možu. Pa hoče otrok v šolo! Nima kaj obleči. Ni nogavic, ne predpasnika; zanikrna, neredna mati ga je spravila bogvékam, otrok joka, zamuja šolo, pa pride še nazadnje v umazani, zanemarjeni obleki med druge otroke. Zopet priča, da gospodinja ne pozna reda. Pogled na otroke izdaja mater, gospodinjino!

Hočeš li, dekle, da boš redna mati, gospodinja, prilasti si to skrajno potrebno čennost že zdaj, ko imaš dosti prilike in časa.

Uči se reda pri sebi sami; to je prvo potrebno, da si prilastiš prelepo čednost, redoljubnost. Skrbi, da si redno oblečena, da ne stopiš pred tujca in prijatelja v raztrgani, zanemarjeni obleki, razmršenih las, zanikernega obuvala. Tvoja zunanost naj priča, da si ljubiteljica redoljubnosti.

Skrbi za najlepši red v domači hiši; navajaj k redu vso svojo okolico: vplivaj na posle, na mlajše sestre in brate, bodi opora materi!

Lep red naj odseva končno iz vseh tvojih del. Ne vihraj od enega dela do drugega, nikar ne začni dela, o katerem veš, da ga ne boš mogla končati. Delaj rajši manj in tisto temeljito, kakor pa da puštiš vsako delo pričeto ali samo napol dodelano.

Glej, da se vsa dela izvrše strogo in po določenem redu. Kako pametno in modro ravna gospodinja, ki zvečer, ko je zbrana vsa družina okrog mize, določi delo za ves naslednji dan. S kakšnim veseljem gre vsakdo na svoje delo, če vidi pred seboj natančno načrtano pot. Navadila se bo natančnosti in točnosti, ker vé, da nemu delu sledi drugo, temu tretje, vse pa mora biti ob gotovem času dodelano,

(Konec.)

IZ ZGODOVINE DEKLIŠKE TELOVADBE. HISTORICUS.

Iz najstarejših časov se da o tem predmetu le malo povedati. Vendar pa najdemo v zgodovinskih virih nekaj opazk, iz katerih po pravici sklepamo, da dekliška telovadba nikakor ni bila v tisti starodavni dobi popolnoma nepoznana reč.

Tako n. pr. beremo, da so egiptovske deklice pred 4000 leti tako spretno igrale igro z žogami, da so lovile in metale po tri žoge ob enem. Tega bi gotovo ne bile zmogle brez posebne ročnosti, taka ročnost se pa pridobi le z dolgotrajno vajo — telovadbo.

Urejeno telesno vzgojo ženske mladine pa nahajamo pri starih Grkih, zlasti pri Špartancih. Znani postavodajalec Likurg je predprsal telovadbo tudi za deklice in mladenke. Dejal je: tudi ženska mladina naj se uri in utrjuje telo, da bo zdravo dorasla in pozneje lažje vršila materinske in sploh ženske naloge. Zdrave in krepke matere bodo dale državi tudi krepke otroke, tako je po pravici sklepal Špartanec.

Atenski pisatelj veselih iger Aristofanes je v komediji „Lysistrata“ pomehkuženim Atenkankam postavil za zgled Špartanko Lampito, češ da je lepa, cvetočih lic, močna in krepka, poleg tega pa brhka in gibčna, da so ji vse Atenčanke nevoščljive. Vprašajo jo, odkod ima vse te hvale vredne lastnosti, in ona odgovarja: To je odto, ker telovadim, ker si z vajo utrjujem ude.

Telovadne vaje Špartank so bile: tek, metanje diska in kopja, pa tudi neke vrste rokoborba. Poleg tega telovadni ples, posebno neki poskočni ples, pri katerem so se nekatere povzpele do občudovanja vredne vztrajnosti. — Tudi drugod po Grškem, koder je bil raztresen dorski rod — Špartanci so pripadali temu rodu — se je vršila dekliška telovadba. V deželici Elidi so se celo vršile vsako peto leto velike tekme v čast boginji Heri, ki so bile za vso deželo velik praznik. Deklice so se skušale in tekmoval v telovadbi. Zmagovavka je dobila v znak priznanja venec iz oljčnih vejic.

Toliko o Grkih. Kaj pa njihovi sosede Rimljani? Zdi se, da o njih ni moč govoriti kaj takega trdit. Beremo sicer, da so pri njih dekleta nastopala kot tekačice v areni, toda to ni mogla biti telovadba v pravem pomenu, temveč zgolj cirkus, v katerem so se proizvajale razne čedne in nečedne bravure.

Poglejmo pa, kako je bilo s to rečjo pri starih Germanih. Pri njih so znale dekleta in žene celo kopje in lok dobro rabiti. Germani so bili zelo bojevito ljudstvo in žene so prav krepko pomagale možem, če je bilo potrebno. Zato imajo ta ljudstva polno pripovedek o močnih junakinjah, ki so se skušale v različnih telesnih spretnostih z najslavnejšimi junaki.

Rimski zgodovinar Tacitus piše, da so stari Germani gojili neke divje ples s meči v rokah. Skoraj gotovo so se jih udeleževale tudi ženske. Ta divja navada se je omilila, ko je prišlo krščanstvo, in uveljavili so se drugačni plesi.

Iz dobe viteštva (beri o tem v Grudnovi zgodovini!) nam je znano, da so plemkinje dobro jezdile in jim je bil prijetno razvedrilo lov. Seveda so tudi ple-

sale zelo rade. O tedanjem plesu sicer nikakor ne moremo reči, da je bil telovadba v našem pomenu hesede, pa tudi ne smemo v njem iskati našim podobnih plesnih norosti.

Namestu starih plesov z orožjem so namreč Nemci v srednjem veku uvedli plese z žogo. Vršili so se na prostem ob petju in godbi. Žogi se po nemško pravi „Ball“. Polagoma se je tudi ples z žogo nazival kratko „Ball“. S takim plesom in njegovim imenom so se polagoma kot sosedge Nemcev seznanili tudi Slovenci, zato še dandanes marsikje plesno prireditelju imenujejo „bal“.

Polagoma se je pa uvajal tudi ples v parih pod vaško lipo, torej sprva pod milim nebom. To je bilo hvale vredno, ker je bila zdrava in nič nedostojna zabava. Te vrste ples je nazadnje obveljal in se je začel prirejati tudi v notranjih prostorih, zlasti po gradovih in gosposkih hišah, da si je gospoda krajšala z njim dolge zimske večere. Ker pa vsaka gosposka navada, naj bo že pametna ali neumna, prehaja počasi tudi na kmete, je „bal“ ali ples v parih kmalu splošno zavladal.

O starih Slovanih nimamo poročil. Toda na njihove telesne vaje, to je na plese, ki so se jih udeleževale tudi dekleta in žene, prav lahko sklepamo, če pomislimo, da se je do danes pri Jugoslovanih ohranilo „kolo“. Brez dvojbe je kolo dediščina, davnih prednikov današnjih Slovanov. Manj ko so v teku stoletji prišli naši predniki v dotiko s tujci, več so si obvarovali pristnega narodnega blaga.

Sicer sem pa te reči o plesu le m mogrede omenil, saj prav za prav ne spadajo organično v našo razpravo o dekliški telovadbi v preteklosti. (Dalje.)

Dajte lansko „Vigred“ vezati! Orliška pisarna v Ljudskem domu posreduje skupno vezavo, ki bo jako poceni: 7 Din za eno „Vigred“. Priporočamo, naj ena odbornica v krožku zbere od sester, ki hočejo dati vezati, vse Vigredi in poskrbi, da jih kdo osebno prinese v Ljubljano. Denar najbolje takoj zraven. In zapiše naj si dobro, od katerih je „Vigred“ dobila. Ves mesec januar in tudi še februar se sprejema v vezavo. Tudi iskat naj pride prilično kdo osebno, bo najceneje prišlo. Naročnice, ki ne dobivate lista pri krožkih, lahko same prinesete, če se hočete poslužiti ugodnosti. Ko boste dobile „Vigred“ nazaj vezano, se Vam bo zdelo, da se je na novo rodila — — —

NAŠA ORGANIZACIJA.

SNOV ZA TEKME ČLANIC 1925.

I. Biserna knjiga.

Vprašanja in odgovore iz Biserne knjige je prinesla decembrska štev. „Vigredi“ (12, 1924) na strani 180. Vsaka članica mora znati odgovore na vsa vprašanja na pamet!

II. Zdravstvo.

Snov za vprašanja iz zdravstva najdete v knjigi „Kako si ohranimo ljubo zdravje?“ Spisal jo je zdravnik dr. Herman Vedenik, izdala jo je pa Družba sv. Mohorja l. 1918. Zato jo imajo skoro pri vsaki hiši ali pa vsaj pri sosedovih, da si jo vsaka tekmovalka prav lahko poišče.

V tej knjigi boste našle na strani 25. poglavje o zraku z naslovom: „Kakšen zrak prija našemu zdravju?“ To poglavje se

razteza od 25. do 34. strani, razdeljeno je pa na pet oddelkov, ki ima vsak zase poseben napis. Celo poglavje je za tekme predpisano, vendar tako, da mora sicer vsaka tekmovalka dobro proučiti celo poglavje, za tekme pa se mora pripraviti iz dveh oddelkov, katera si sama izvoli (Upamo pa, da boste pazljivo prebrale celo knjigo in imele od tega nemajhno koristi!) Kako se boste pa iz te snovi za tekme pripravile?

Takole: Oglejte si dobro sledeča vprašanja, ki se nanašajo na poedine oddelke v cellem poglavju, potem si pa odgovore same sestavite iz knjige. Lahko se naučite nekaj stavkov iz knjige na pamet, takih seveda, ki na stavljeno vprašanje primerno odgovarjajo, ali si pa odgovore na podlagi prebranega pouka o zraku s svojimi besedami priročajte! To bo mnogo bolje. Vprašanja se glase takole:

A. Prvi oddelek: Sestava zraka; pomen kisika.

1. Iz kakšnih delov je zrak sestavljen? (To vprašanje sega ravno do polovice oddelka, do stavka: „Izmed navedenih snovi ima kisik —“)

2. Kakšen pomen ima za nas kisik? (Od polovice oddelka do konca.)

B. Drugi oddelek: Kaj se vrši pri dihanju; zgradba pljuč.

1. Kako se vr i dihanje?

2. Kako so zgrajeni pljuča? (Ta oddelek in naslednje si boste znale že same z ozirom na pričujoča vprašanja prav razdeliti.)

C. Tretji oddelek: Kakšen zrak je škodljiv?

1. Kako se napolni zrak z ogljikovo kislino in kako tak zrak vpliva na ljudi?

2. Odkod prihajajo oni hapi in pare, ki poleg ogljika ve kisl ne močno kvarijo zrak?

3. Ali je zrak v naših stanovanjih vedno dober in zdrav?

4. Kako se lahko dokaže, da je človeško izhlapevanje močno?

5. Kaj je prah in kako pride v zrak?

6. Ali je vsak prah enako škodljiv?

7. Kaj je treba vedeti o preveč vlažnem in o preveč suhem zraku?

8. Kdaj pravimo, da je soparno?

D. Četrty oddelek: Kako treba skrbeti za dober zrak.

1. Kako se vrši naravno zračenje stanovanj?

2. Ali je potrebno tudi umetno zračenje stanovanj in kako je treba zračiti?

3. Ali je zračenje tudi pozimi potrebno?

4. Kako je skrbeti za zdrav zrak v spalnicah?

5. Kako je treba pometati, da se ne zaprašijo?

6. Kaj je glede zraka priporočati osebam, ki jih poklic mnogo priklepa med stiri stene?

7. Kaj je zdravnik opazil, ko je gledal demonstracijo delavcev na Dunaju?

8. Kaj so počitniške naselbine, komu jih je priporočati in zakaj?

E. Peti oddelek: Posebnosti planinskega, morskkega, gozdnega zraka.

1. Zakaj je letovišče in v kakšnem zraku na bo?

2. Zakaj slovi planinski zrak?

3. Ali je zrak visoko nad zemljo prav tako pripraven za dihanje kot blizu zemeljske površine?

4. Po čem se odlikuje morski zrak?

5. Kaj je treba vedeti o gozdnem zraku?

Iz zdravstva imate torej pet oddelkov, vprašanj je vsega skupaj 26. Vsaki je na prosto dano, da si izbere dva oddelka in se na vprašanja dobro pripravi. Oddelki imajo vsak svojo črko in boste „izvoljene“ oddelke sodnicam kar s črkami označili. N. pr.: Jaz imam A in B. Ali: Jaz imam D in E. Ali: C in D itd. Razumete?

III. Gospodinjstvo.

Snov za tekme iz gospodinjstva boste našle v septembski številki preteklega leta (1924, št. 9) na strani 138: „Pomenki o lepoti“. Tam je govor o uredbi stanovanja, da ustreza lepemu čutu gospodinjke. Preberite s premislekom in sestavite si odgovore na sledeča vprašanja:

1. Na katere okolnosti se je treba ozirati pri zidanju hiš v mestu in na katere pri zidanju hiš na deželi, da bo ustrezno lepemu čutu?

2. Kaj zahteva lepotni čut glede oblike pohištva v stanovanjih?

3. Kaj zahteva lepotni čut glede razvrstitve pohištva v stanovanjih?

4. Kaj zahteva lepotni čut glede barve pohištva?

5. Kaj zahteva lepotni čut glede opreme kuhinje?

Vsaka naj se pripravi na vsa vprašanja! Saj ni težko.

IV. Deklamacija.

Za deklamacijo so dane na izbiro tri pesmi od Simona Gregorčiča. Vsaka naj si izbere eno, katera ji je bolj všeč. Sledeče so:

1. Daritev.

2. Na potučenih zemlji.

3. Kmečki hiši.

Vse tri najdete v Mohorjevi izdaji Gregorčiča ali pa v zbirki „Bristje iz vrta slov. pesništva“, ki je tudi izšlo v Mohorjevi l. 1918.

Pa morate res deklamirati, ne po šolsko zdrdrati!!

V. Govorništvo.

Vsak krožek mora postaviti k tekmam tudi vsaj eno govornico. Govor naj bo dolg 5 do 7 minut. Za svoj govor naj si izvoli eno izmed sledečih treh reči:

1. Varčujmo!

2. Skrbimo za snago!

3. Telovadimo!

VI. Petje.

Koračnice: Mi smo Orli, Orel leti prot goram, Prosto reže ptica zrak. (Med korakanje.) Druge: Orlovska himna, Lepa naša domovina, Morava.

Tri od teh pesmi mora znati vsak krožek.

Sestre Orlice, postavite se! Naj vam bodo tekme resna naloga in velika življenjska šola! Tisoči Vigrednic, ki berejo o vaših tekmah vas zavidajo in mislijo: Me pa ne moremo k tekmam, samo Orlice jih imajo! Koliko se bodo naučile! Ali hočete biti ve nemarne in vzeti tekme za šalo? Ne smete!

Pri svojih sestankih se pogovarjajte o tekmah, pomagajte druga drugi, poprašajte, če morda tega ali onega ne razumete. — Krožkovni odbor, ti imaš posebno nalogo, da bodo tekme za vaš krožek častne! Bog živi!

DOMAČE OGNJIŠČE.

Draga naša „Vigred“ nam hoče letos odstopiti kotichek, kjer se bomo pogovarjale o zelo važni nalogi bodočega poklica večine Vigrednic, o gospodinjstvu in posebno o kuharski umetnosti.

„Ej, umetnost!“ si bodo mislile nekatere sestre. „Redkokdaj nam bo treba prav umetno pripravljenih jedil. Pri nas doma ne jemo tako dobro, kakor pri bogataših; milijonarja bo tudi le malokatera med nami dobila za moža; tista pa itak ne bo kuhala sama“.

Toda, draga moja, tudi preprosta jedila — in o teh hočemo predvsem govoriti — dobro in okusno pripraviti, je umetnost.

Pravijo, da gre ljubezen skozi želodec. Marsikomu ta pogovor ni všeč. Tudi ne trdim, da je do zadnje pičice resničen. Vsekako pa je vreden, da si ga oglejamo natančneje. Gotovo ste že opazile, da veselo delo človeka manj utruji kot tako opravilo, ki se ga lotimo čemurni in razdraženi. Tako je kot bi nam veselje moči podvojilo; hitreje nam polje kri po žilah, če smo dobre volje. Tudi želodec rajši dela, če je dobre volje. To dobro voljo mu pa povzroča okusno pripravljena jed. Vesela se vsedeš k mizi in vesela vstaneš od obeda, pokrepčana za nadaljnje delo. Vsak dan okusna jed na mizi — in naj bo tudi preprosta — mnogo pripomore, da hiša postane res pravi dom možu in otrokom.

Nekaj splošnih opazk za začetek.

1. O snažnosti vsega kuhinjskega orodja in o snažnosti v vseh shrambah za živila ne bomo niti posebej govorile, to se razume samo po sebi.

2. Navadi se, da ne neseš nobene jedi na mizo, ki je nisi prej pokusila! Včasih manjka le malo soli, le malo začimbe — pa je vesokus pokvarjen.

3. Ne nosi nobene jedi na mizo prevroče, pa tudi ne premrzle! Oboje je zdravju škodljivo, zlasti še prevroča jed.

4. Pa še to-le: ravnaj se natančno po navodilih, ki jih boin dala! Dostikrat je uspeh odvisen od malenkosti, na katere bi človek niti ne pazil.

Sedaj pa začnimo s kuharsko šolo! Po možnosti se bomo vsak mesec pogovarjale o kakem opravilu kuharice, katero je po našem mnenju času primerno. Prav rade se bomo pa ozirale tudi na vprašanja, ki nam bodo dohajala iz kroga bralk. Saj je naša želja predvsem ta, da bi „Vigred“ pisala samo to, kar sestre posebno zanimajo.

O kolinah in suhem mesu.

V januarju se praznuje po naših hišah „domači praznik“, ki pa kljub svojemu imenu prinese dosti dela. To je dan, ko pride klavec v hišo z raznovrstnimi ostrimi noži. Ne bomo posegale v njegovo delo, le malo nadzirajmo

ga, da ne bo preveč osolil klobas in da ne bo pozabil dodati začimb in česna! Opozorila bom le na neko napako pri soljenju mesa, ki se često dogaja. Mnogokje pustijo predolgo ležati meso v soli, da že neprijetno diši, preden pride v dim. Prepričala sem se, da je navadno dosti 8 do 10 dni za manjše in srednje kose; ob mrzlem vremenu naj leži meso v soli nekaj dni več, ob mokrem, južnem vremenu pa nekaj dni manj.

„Ne bo dosti“, bo odvrnila marsikatera. „saj nam že zdaj pridejo črvi v meso, čeprav solimo, da komaj moremo jesti meso, in ga še močno prekaidimo, a vendar vse skupaj nič ne pomaga“.

Toda, draga moja, črva ne boš pregnala s soljenjem! Pojdimo pogledat v shrambo, kjer visi prekajeno meso na dolgih palicah — pa bomo videle, odkod pride črv!

Natančno si oglejmo stene, tla, špranje! Kmalu bomo našle majhnega, črnega hrošča, ki ima po hrbtu rumenkasto progo. Slaninar mu pravijo. Približno dvakrat tako velik je kakor splošno znana pikapolonica. Vidiš, to je tisti škodljivec, ki leže jajčeca na mastno meso, na slanino in na mozeg v kosteh. Tisti črvi, ki jih vidimo na mesu, so njegova zalega, njegove ličinke. Obilno soljenje ga prav nič ne ovira. Edino uspešno sredstvo proti njemu je to, če večkrat — recimo vsak teden — pogledaš shrambo, uničiš vse hrošče in odstraniš meso, ki so se ga že lotile ličinke.

Če se pa hrošči zmeraj na novo pojavljajo, posebno proti pomladi, snemi meso s palic, skrbno zavij vsak kos v časopisni papir in zloži meso v škaif ali zaboj, v katerem je suhega peska ali pepela dva prsta na debelo! Na prvo vrsto kosov suhega mesa nasuj zopet peska ali pepela! Na to pride zopet nova vrsta mesa in nova plast pepela ali peska, dokler nisi vložila vsega mesa. Na vrh posode pride zopet približno štiri prste debela plast peska ali pepela. Posode ni treba nič pokriti. Postavi vse skupaj na zračen in kolikor mogoče hladen prostor!

Preslano ali močno posušeno meso bo mnogo okusnejše, če ga daš dan prej preden ga hočeš kuhati, v mlačno vodo in ga notri pustiš 24 ur.

Prekajeno meso, ki je boš dala mrzlo na mizo, pusti, da se ohladi v juhi! Meso bo dosti okusnejše.

Frigana jetra (za 4 osebe:). Vzemi $\frac{1}{2}$ kg jeter; jih operi in zreži na tenke listke! V ponev daj 2 žlici masti! Ko je mast vroča, daj notri debelo zrezano čebulo in pusti, da se malo zarumeni! Nato dodaj jetra in jih naglo sprži. Ko niso več krvava, jih potresi z dobro žlico moke, nato jih še malo popraži in zalij z gorko vodo ali z juho. Vse skupaj prevri in osoli. Preden daš jed na mizo, osoli in okisaj po okusu.

Pomni: jeter ne smeš osoliti ali okisati dosti prej, nego jih daš na mizo, da ne postanejo trda.

Ponarejena zdrobova juha. V razbeljenem surovem maslu ali na dobi maslu zarumeni par žlic pšeničnega zdroba. (Na osebo 1 obilo žlico.) Pridno ga mešaj, da se ti ne zažge. Zalij ga z osoljeno vodo, v kateri kuhaš sledečo zelenjavo: korenino in vršičke petršila, zelene, póra, malo kolerabe, zeljnat storček in list. Če kuhaš našeto zelenjad v vodi, dobiš takozvano zelenjavno juho, ki je za zalivanje nekaterih jedi boljša nego sama voda. Da bo juha močnejša, primešaj ji žvrkljan rumenjak ali celo jajce. (Za bolnika samo rumenjak.) Ko je juha v skledi, kani vanjo nekaj juhana, ki jo znatno izboljša.

Se finejša pa bo juha, če vso našeto zelenjad zvežeš na drobne vezance ter jo do

mehkega kuhaš. Pridaj tudi drobno zrezano zelje in ohrov, vsakega za 2–3 pesti. Ko je zdrob rumen, pa vlij juho z zelenjavo vred med zdrob.

Kvašeni cmoki. Zamesi precej trdo kvašeno testo, boljše ali navadno, kakor hočeš. Dobro naj vzide, potem naredi iz njega kačo ter oblikuj na deski ali v roki primerno velike, podolgovate cmoke. Položi jih na snažen, z moko postupan prtč, kjer naj iznova shajajo. Nato jih kuhaj v slanem kropu dobre $\frac{1}{4}$ ure, nato pa z vilicami vsakega čez pol pretrgaj. Zabeli jih z razbeljenim presnim maslom in drobtinami.

Daj jih s solato ali z omako na mizo.

OD SRCA DO SRCA.

(POMENKI Z GOSPO SELMO.)

Samotarka. Sreča ni vselej tudi zadovoljnost, a zadovoljnost je vselej sreča. — Zadovoljnost enakomerno računa z dobrimi in slabimi stranmi življenja in v svesti si istega cilja, h kateremu vodijo ene in druge. — Sreča nas včasih nepričakovano sreča na življenjski poti, zadovoljnost pa si je treba šele priboriti in le, kdor je občutil trpljenje, sme trditi, da je njegova last. Takemu je zadovoljnost tudi vir veselja in sreče. — Oglasi se večkrat iz svoje samote in pošli še kakšno pobudo iz svojega resnega razmotrivanja! — Iskreno pozdravljena!

Štefka. Upam, da si prejela odgovor na Tvoje obširno pismo. Ali Ti je zdaj jasneje in si se že odločila? Zelo me zanima, kako? Bog s Teboj!

Žalostna cvetka. Veseli me, da si v mojem odgovoru našla vsaj nekaj tega, česar Ti je bilo trenutno najbolj treba. Da pa ni še vse dobro, Ti prav rada verujem. Ali imaš pogum, da zapustiš ono stran, ki jo sama tako slabo spisuješ, in se vrneš k nam, k svojim sestram? Ne vem sicer in ne razumem celotnega spora in prav zelo želim, da se javiš nekoliko obširneje. Potem Ti morem naravnost pogledati v oči in pregledati ves položaj in Ti dati podrobnejših navodil. Tvojo dobro voljo čutim in je že mnogo, če imaš to. Le ne izgubi poguma! Trpljenje pa, ki ga je povzročil Tvoj pre nagljen korak, Ti bo morda še v dobro. Pozdrav!

Tilka. Z zanimanjem sem čitala Tvoj življenjepis. „Vsa moja mladost je opletana s trnjem in zagrnjena s temnimi oblaki. Edino pri igrah, petju in telovadbi se nekoliko razvedrim.“ Glej, draga, če se boš pogneje posvetila družinskemu življenju, Ti gotovo ne bo škodovalo, ako vztrajaš na svojem mestu. Saj se tudi tu marsičesa naučiš in pomagaš in Te bodo sčasoma lažje in rajši pogrešili. Seveda imaš pravico in dolžnost, da misliš na svojo prihodnost, in zato ne smeš misliti, da tudi jaz ne mislim na Tebe in Tvojo zadevo, le prav nič primerne ne najdem, ker kar tja v en dan Te pa vendar nočem pognati.

Upam pa, da se v kratkem posreči in Ti tako sporočim. Dotlej srčno pozdravljena!

Trnjeva stezica. Ne morem Ti verjeti, da si zapuščena in osamljena. Glej, toliko sestic imaš in vse Te imamo rade, saj si vendar naša. In če se v krožku potrušiš, da si prijazna in dobra, dobiš takoj v plačilo enako prijaznost in dobroto od drugih. Ista sredstva rabi tudi za svojo prijateljico! Poizkusi še enkrat z vso dobroto in iskrenostjo ter resnično srčno ljubeznijo! In če tudi to ne bo imele uspeha, potem Ti seveda ne preostane drugega, kakor da jo pušiš, a je ne pozabiš v svojih molitvah. Končno je treba v takih slučajih tudi trdne resnobe, zlasti če opazimo, da bi utegnili škodovati miru naše duše. Zgodba o gnilem jabolku, ki okuži svoje zdrave sode, je žal pač še zmeraj resnična. — Ti sama pa vztrajaj trdno pri svojem stremljenju, Lepša in prijetnejša je res pot dveh sorodnih duš; toda tudi če hodiš isto pot čisto sama, moreš biti vseeno mirna v svoji notranjosti, ker veš, da je prava. — Toliko Ti morem svetovati, kolikor sem mogla razbrati iz Tvojega pisma. Če še kaj rabiš, le zopet piši! Lep pozdrav!

Julka V. Najprej v Tvojo tolažbo: „Kar sem napisala mojim dekletom, je vse res in ravno tako res. In do spoznanja te resnice pride vsaka izmed Vas in se bo tedaj spomnila na moje besede. Da bi pa ne izkušale bridkosti življenja ravno v tem oziru na lastni koži, sem vam napisala te življenjske izkušnje. Vem, da je poleg Tebe in Tvojega ženina še marsikateri neveren Tomaž, ki tega ne verjame, a to me ne plaši, ker je še vedno v veljavi stara prislovica: „Kdor noče verjeti, mora čutiti.“ — Kar tako na kratko si torej napravila? Je že prav, da nisi pustila raztrgati „Vigred“! Le postavi se, kadar pride zopet do podobnega nastopa! Da bi se pa bila resno z ženinom sprla, Ti pa skoraj ne verjamem. Mislim, da sta si med tem časom že razjasnila svoje trditve. Svetujem Ti, da mu daš celotno, naj sam z resnobo prečita, potem ne bo sodil napačno.

Če bi pa še potem vztrajal na svoji trditvi, je to znamenje, da ne pozna resnobe in sveitosti zakona, in potem se smeš prav resno bati za svojo bodočnost in veš, kaj Ti je storiti. — Piši, kako je s celotno zadevo! Pa lep pozdrav! Vsem mojim malim in velikim varovankam! Želim preiskreno, da nas sveti božični mir združi v družino ene misli, enega srca; ene

duše, ki bo s prekipevajočo ljubeznijo pričakovala polnočno ce, da poklekne k jasicam Malega a Vsemogočnega in ga sprejme za stalnega gosta. Potem bo zvenel odmev polnočnih zvonov preko prhodnjega leta in vsega našega življenja vse do večnosti.

(Naslov za pisma je: Gospa Selma pri uredništvu Vigredi, Ljubljana, Ljudski dom.)

ZRNA IN PLEVE.

P. Leo Osredkar, frančiškan, iz Češnjice pri Železnikih doma, je bil v Ameriki misijonar v letih 1852–82. O njem beremo dve zgodbi, ki označujeta njegovo moštost. — Nekoč je bil neki ženi ukraden denar. Tat se je pa kmalu skesal in je prinesel denar misijonarju, naj ga vrne lastnici. Misijonar je storil po naročilu. Žena je pa na vsak način hotela zvedeti, kdo je tat. Silila in silila je v misijonarja. Končno jo duhovnik zaupno vpraša: „Žena, preden vam odgovorim, mi povejte, ali znate molčati, če vam kdo kaj žauca?“ — Žena je upala, da bo sedaj zvedela za tatu, in je navdušeno zatrjevala: „O, tisto pa, molčati znam do smrti.“ — Zadovoljno je misijonar pokimal in je jedrnat odgovoril: „Jaz tudi.“ Poslovil se je in odšel.

Drugič je prišel k njemu mlad človek, ki se nimogel dosti natožiti nad hudobnostjo in pokvarjenostjo ljudi. Pater ga potrpežljivo do konca poslušal in mu reče: „Prav imate, ljudje so danes slabi. Sebični so in po uživanju hrepene. Veste kaj, dajva jih midva poboljšati! Lotiva se kar precej in sicer pri sebi. Popraviva in poboljšajva vsak samega sebe, pa bosta takoj dva

slaba človeka manj na božjem svetu.“ — Kaj je mladi človek odgovoril, ni nikjer zapisano. Škoda!

Anton Martin Slomšek je imel geslo: „Molčimo, ne govorimo nič, delajmo mnogo, potrpiamo vse. Nebeško kraljestvo silo trpi.“ — Zapisal je pa med drugim tudi tole: „Držimo se z obema rokama slovenščine. Skrbimo za njeno omiko sebi in svojim. Po omiki in oliko jezika se navadno človek in ljudstvo časti. Jezik je najzlahtnejši dar božji, pismo našega rodu, po kojem se poznamo in spoštujemo. Materina beseda je večji del mati narodne slave, ali pa mačeha, če jo pustimo v nemar.“ — Ali niso te besede nalašč za danes napisane — — ?

Ribničan in njegov sin sta prišla proti večeru do samotne hise in sta si izprosila prenočišče. Poslali so ju spat na skedenj. Toda na skednju je bilo le mahe in kupce slame tam v kotu. Oče se vleže torej na slamo, sin pa poleg njega na skoraj gola tla. Drugo jutro pominuje ljubeči sin blagega očeta: „Oh, jaz sem imel le par slamc pod seboj, pa me vse kosti bole, kako morajo sele vas, ki ste ležali na celem kupu slame!“

SESTRE SESTRAM.

Dekliške zveze na Štajerskem. Na Štajerskem so se že pred vojno ustanovljale Dekl. zveze — odseki izobraž. društev. Vo na vihra jih ni uničila, nebroj zaslug imajo, izza tistih strasnih dni... Lepo število se jih je po voiski poživilo in nanovo uredilo. Namen Dekliskih zvez označuje lepo poslovnik D. Z., ki je izšel v l 1922 in pravi v 2 točki: Dekliška zveza ima namen, združiti vsa poštena dekleta ene župnije v močno družbo, izobraževati jih umsko in nraivo, vzgajati jih za odločne zagovornice katoliške vere in naše domovine ter vzgledne slovenske gospodinje.

Dekliškimi zvezam se do sedaj ni posvečala posebna pozornost; letos meseca februarja, pa se je v okviru odbora Prosvetne zveze v Mariboru sestavil odbor, ki bi naj obračal posebno skrb Dekl. zvezam. Odbor se imenuje „Osrednje vodstvo Dekliških zvez“. Delovni nacrt se vsled raznih ovir ni mogel točno izvesti, vendar se je organizacija D. Z. letos precej uredila. — Vsem D. Z. so se poslale „razvidnice“ in po njih imamo dosedaj priglasičenih 38 D. Z. z 2288 članicami. Potom okrožnic so se v D. Z. uvedla pre-

davanja, ki jih izdaja Orliška podzveza. Predavanja, ki so velikega vzgojnega pomena za naša dekleta, so torej obvezna tudi za Dekliške zveze, ki se jih na svojih sestankih z veseljem poslužujejo. — „Naš Dom“, list za ljudsko prosveto, izhaja v D. Z. v 598 skupnih izvodih, posamezne naročnice, članice D. Z. to število zelo povešajo.

„Vigred“ prihaja v 164 skupnih izvodih in „Orlič“ v 93 izvodih.

„Čebelico“ tudi že imajo nekatere D. Z. in iz razvidnic se lahko sklepa, da se precej D. Z. pripravlja, da si jo bodo ustanovile.

Izbrale so si za svojo patrono sv. Ivanko d' Arc in ponekod so njen praznik zelo lepo obhajale.

Na dekliških dnevih v Mariboru so bile D. Z. častno zastopane. Z ozirom na razne nedostanke od strani udeleženk dekl. dneva je treba pomisliti, da je bilo takrat v Mariboru veliko število povsem neorganiziranih deklet! — V organizatoričnem delu grede Dekl. zveze precej vspešno z Orlicami, le tekem se nimajo.

Eno velikó nalogo hočejo in morajo naše D. Z. — v smislu resolucij dekliskih dnevo — uresničiti: poživiti narodne noše, ki naj pridejo v poštev zlasti ob slovesnejših prilikah. Dekliškim zvezam morajo postati narodne noše to, kar je Orlicam kraj. Tako upamo, da bo ljudstvo ob naših prireditvah z veseljem pozdrav-

ljalo pestro sliko naših dekliskih organizacij: Orlic in Dekliskih zvez. — Bog živi!

Micika Črček.

Opomba ured.: Dekliške zveze v „Vigredi“ nantopleje pozdravljene! „Vigred“ je vesela vaših trudov in vaših uspehov. „Vigred“ je iz srca rada tudi — Vaša!

UREDNIŠKA MOLČEČNOST.

Terezika. Prav lepo, toda star motiv in stara oblika. Kar je dobro in lepo za molitveno knjigo, ne more biti istotako dobro za list. Ali nov motiv, ali povsem nov kraj izrazil — Poleg tega dovolite prav domače vprašanje: Kdo pa ste?

Gospa M. K. — Tudi „kot naročnici Vigredi“ Vam, žal, ne morem ugoditi. Naš list je daleč od vsake politične arene in ne more biti glasnik nikakih političnih stremiljenj ženstva. Ni nasprotnik ženske volilne pravice, o ne, prav privoščil jo bo vsem „Vigrednicam“, kadar jo bodo dobile, toda v boj zanjo ne more ž nima, ker si je postavil drugačno nalogo. S svojim tihim, notranjim delom pa upa „Vigred“ kaj pripomoči k temu, da bodo bodoče slovenske žene znale poleg drugih dobrih reči tudi — če bo treba — volilno kroglico prav vzeti v roke. Saj gotovo veste, da sama volilna pravica še ni nič, ako ni temeljne vzgoje in izobrazbe. „Vigred“ se je torej lotila težkega dela: polagati temelje — če bodo ti dobri, naj le zida nanje življenje svojo stvarbo, ne bomo se bali zanjo. V tem smislu naj pa naše delo nadaljujejo in izpopolnjujejo drugi faktorji! — Ostanimo si torej še dalje prav dobri prijatelji! Bog živi!

Roza Mat. — Hvala! Spis pride na vrsto, pesem tudi ni naračna. Globoko je zamišljena. Bomo videli. Pošljite še in sirate „Vigred“!

Anica P. — Za „Božične misli“ se nisem mogel ogreti. Novega niste nič povedali. „Jesen“ bi bilo treba popraviti. Tudi ni kaj prida samostojna. N pr.: „Ptičice od nas so šle, cvetke usahnile vse, nam pustile upanje“. Tretji verz (že popravljen) je menda vseeno Vaša izna dba? — „Božična noč“ bi bila, seveda popravljena. Oglejte si jo v „Orliču“! Mere in ritma ne obvladate. Le pesnikujte, imate dar, nekaj pesni-karske šole Vam je nujno treba. Pozdrav!

J iz Vevč. — Vaša želja nam je pa pre-pozno prišla. Ko pride „Vigred“ na dan, bodo potice že pečene. Ali bi ne hoteli do Velike noči počakati?

Nekaj čislanih sotrudnic, ki so preteklo leto poslele in se obetale, od nikoder ni. Ali ne vedo, da obljuba dela dolg? Le pero v roko, da bo v „Vigredi“ zmerom več cvetja!

Dopisov je moralo nekaj počakati prihod-nje številke. Upoštevajte vse sotrudnice in do-pisovavke, da je vsaka številka že do 1. prejš-njega meseca urejena. Torej prosimo: Pravo-časno!

Uredniška molčečnost vošči vsem, ki jo berete, prav vese e božične praznike in s ečno, milosti polno novo leto! Naj bi bilo to leto plodonosno za naše duše, plodonosno za našo „Vigred“, plodonosno nazadnje tudi za zgovorno — uredniško molčečnost. — — —

ZA OČI IN ROKE.

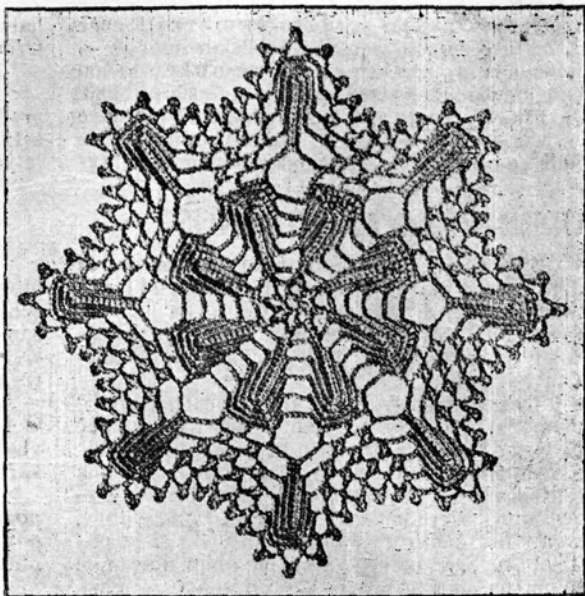
Zvezda.

1. vrsta: 8 ver. p., zaključí vrsto s polovičnim malim stebričkom;
2. vrsta: * 5 ver. p., 1 m. st. v prvo naslednjo petljo pre šnje vrste *, od * do * ponovi 7 krat; zaključí vrsto le z 1. čnim m. st., na-pravi po 1 loku v 1. in 2. petljo 1/2 m. st. v 3 pa 1 m. st.;
3. vrsta: 13 ver. p. 1 petlo izpusti, 12 m. st., 1 m. st. v 3. petljo spodnjega loka, 4 ver. p., 1 m. st. v 3. petljo naslednjega loka, 13 ver. p., 1 izpusti, 12 m. st., 1 m. st. v 3. petlo spodnjega loka, *; od * do * ponovi 6 krat; 4 ver. pet je;
4. vrsta: 4 1/2 čne m. st. * 8 m. st., v petlje prvega z. rka, 3 m. st. v 9 petljo, 3 m. st. v 1. petljo na drugi strani žarka, o m. st. v nasled. 8 petelj. 3 ver. p.; ponovi 7 krat od * do *;
5. vrsta: 3 pol. m. st., * 6 m. st., 3 m. st. v petljo na voglu, 2 m. st., 3 m. st. v vogelno petljo, 6 m. st., 4 ver. p.; od * ponovi 7 krat;

6. vrsta: 3 pol. m. st., * 4 m. st., 3 m. st. v vogelno petljo, 4 m. st., 5 ver. p.; od * ponovi 7 krat.
7. vrsta: 3 pol. m. st., * 2 m. st., 3 m. st. v vogelno petljo, 2 m. st., 5 ver. p.; od * ponovi 7 krat.
8. vrsta: 4 pol. m. st. do prvega vogla listka, 8 ver. p., 1 velik stebriček v sredo listka, 5 ver. p., 1 v. st. v vogelno petljo, 17 ver. p., izpusti 1 ver. p. 12 m. st., 4 ver. p. * 1 v. st. v vogelno petljo. 5 ver. p. 1 v. st. v sredo, 5 ver. p. 1 v. st. v vogelno petljo, 17 ver. p. 1 petljo izpusti, 12 m. st., 4 ver. p., od * 6× ponovi; 1 pol. m. st. v 3 izmed osem ver. p.
9. vrsta: 3 pol. m. st., 4 ver. p., 1 v. st. čez 5 ver. p., 3 ver. p., 1 v. st. v naslednji lok. 1 ver. p. 1 v. st. v i ti lok, 6 ver. p. 3 m. st. izpusti, 8 m. st., 3 m. st. v vogelno petljo, 3 m. st. v vogelno petljo, 8 m. st. 6 ver. p., * 2 v. st. ločena z ver. p. v prvi lok, 3 ver.

p., 2 v. st. ločena z ver. p. v drugi lok, 6 ver. p. 8 m. st., 3 m. st. v vogelno petljo, 3 m. st. v drugo vogelno petljo, 8 m. st. 6 ver. p.; od * ponovi 6 krat; 1 pol. m. st. v 1. od 4 ver. p.;

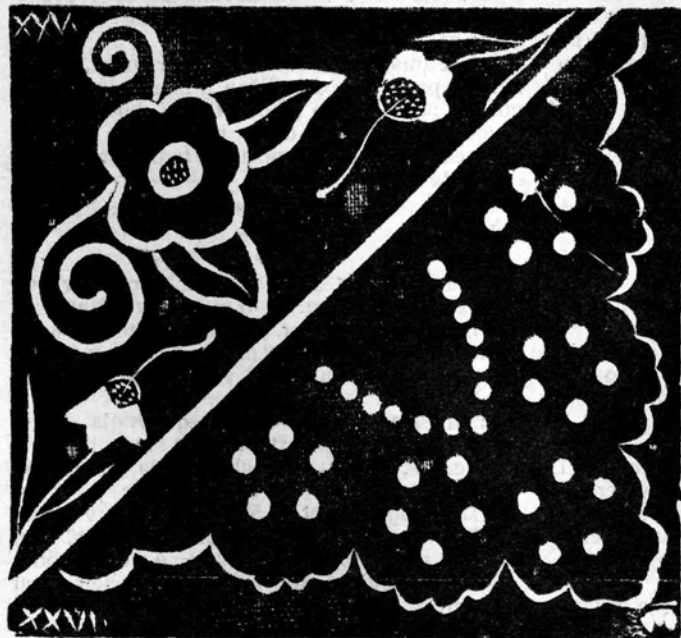
10. vrsta: 3 pol. m. st., 4 ver. p., 1 v. st. čez 3 ver. p., 3 ver. p., 2 v. st. ločena z ver. petljo čez 6 ver. p., 5 ver. p.; 3 m. st. izpusti, 6 m. st., 3 m. st. v vogel, 2 m. st., 3 m. st. v vogel, 6 m. st.; 5 ver. p., 2 v. st. ločena z ver. p. čez 6 ver. p., 3 ver. p.; * 2 v. st. ločena z ver. p., čez 3 ver. p., 3 ver. p., 2 v. st. ločena z ver. p., čez 6 ver. p., 5 ver. p., 6 m. st., 3 m. st. v vogel, 2 m. st., 3 m. st. v vogel, 6 m. st.; 5 ver. p., 2 v. st. ločena z verižno petljo čez 6 ver. p., 3 ver. p.; od * ponovi 6 krat; 1 pol. m. st. v 3. od 4 prvih ver. p.;
11. vrsta: 3 pol. m. st., 4 ver. p., 1 v. st. čez 3 ver. p., 3 ver. p., 2 v. st. ločena z ver. p., čez 5 ver. p., 4 ver. p.; izpusti 3 m. st., 4 m. st., 3 m. st. v vogel, 4 m. st.; 3 m. st. v vogel 4 m. st., 4 ver. p., 2 v. st. ločena z ver. p. čez 5 ver. p., 3 ver. p., 2 v. st. ločena z ver. p. čez 3 ver. p., 3 ver. p., * 2 v. st. ločena z ver. p. čez 3 ver. p., 3 ver. p., 2 v. st. ločena z ver. p. čez 5 ver. p., 4 ver. p.; 4 m. st., 3 m. st. v vogel 4 m. st., 3 m. st. v vogel, 4 m. st., 3 m. st.; v vogel 4 m. st.,

4 ver. p., 2 v. st. ločena z ver. p. čez 5 ver. p., 3 ver. p., 2 v. st. ločena z ver. p. čez 3 ver. p., 3 ver. p.; od * ponovi 6 krat, 1 pol. m. st. v 3. od 4 prvih ver. p.

12. vrsta: 3 pol. m. st. * 1 m. st. čez lok, 6 ver. p., 1 pol. m. st. v 4 petljo izmed 6ih, 2 ver. p., 1 m. st. v naslednji lok, 6 ver. p., 1 pol. m. st. v 4. izmed 6ih, 2 ver. p., 1 m. st. v 4. petljo listka 6 ver. p., 1 pol. m. st. v 4. izmed 6ih, 2 ver. p., 1 m. st. v 8. petljo listka, 6 ver. p., 1 pol. m. st. v 4. izmed 6ih, 2 ver. p., 1 pol. m. st. v 11. petljo listka, 6 ver. p., 1 m. st. v 4. izmed 6ih, 2 ver. p., 1 m. st. v 15. petljo listka, 6 ver. p., 1 pol. m. st. v 4. izmed 6ih, 2 ver. p., 1 m. st. v naslednji lok, 6 ver. p., 1 pol. m. st. v 4. izmed 6ih, 2 ver. p., 1 m. st. v naslednji lok, 6 ver. p., 1 pol. m. st. v 4. izmed 6ih, 2 ver. p., 1 m. st. v naslednji lok, 6 ver. p., 1 pol. m. st. v 4. izmed 6ih, 2 ver. p.; od * ponovi 7 krat, 1 pol. m. st. v 1. m. st.

Tolmačenje kratic najdete v lan-
skem letniku štev. 2.

„Vigred“ izhaja vsak mesec. — List izdaja Orliška podzveza v Ljubljani. — Uredništvo in upravnništvo v Ljud. domu. Za članice je list plačan s članarino, za druge stane 25 Din; če se naroči 15 izv. le 20 Din. Odg. urednica: Cilka Krekova.

Tisk tiskarne Tiskovnega društva Kranj. 3336—24

TISKOVNO DRUŠTVO V KRANJU

Izvršuje točno v najkrajšem času in po nizkih cenah: knjige, časopise, lepake, vabila, vsakovrstne trgovske in društvene tiskovine. V zalogi imamo vsakovrstne tiskovine za župnijske in občinske uprave. Moderno urejena tiskarna in knjigoveznica. — Konkurenčne cene!

Nova založba

Ljubljana
Kongresni trg 19.

..

Vse pisarniške potrebščine. ❀❀ Vse knjige.

Društvena nabavna zadruga v Ljubljani (Ljudski dom).

priporoča vse potrebščine za orliški kroj: rips za bluže, ševijot za krila, čepice nogavice orlovske znake i. t. d. Dalje trakove za načelnice in predsednice, odznake s tiskom in vse poslovne knjige in tiskovine za orliške krožke. — Zaloga šmink, pudra, vazelina in mastiksa za šminkanje igralk. — Dobijo se tudi za proste vaje potrebne note. — Posreduje nakup vseh društvenih potrebščin. **Kupujte le pri lastnem podjetju!**
Nalagajte hranilne vloge v „Centralno čebelico“, ki jih obrestuje po 6 %.